

Autoreferat
przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych habilitanta
- dr. Przemysława Tacika

1. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne

Uzyskałem następujące dyplomy i stopnie naukowe:

2009: magister filozofii: tytuł uzyskany w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego w ramach Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych na podstawie pracy *Słowa i czas. Nowoczesność jako zjawisko w obrębie języka* (promotor: prof. dr hab. Elżbieta Paczkowska-Łagowska); dyplom z wynikiem bardzo dobrym (średnia ze studiów: 4,91)

2009: magister socjologii: tytuł uzyskany w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w ramach Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych na podstawie pracy *Socjologia Zygmunta Baumana* (promotor: prof. dr hab. Piotr Sztompka) – dyplom z wyróżnieniem (średnia ze studiów: 4,90);

Za pracę tę uzyskałem Nagrodę im. Floriana Znanieckiego II stopnia, przyznawaną przez Polskie Towarzystwo Socjologiczne dla najlepszych prac magisterskich z zakresu socjologii oraz Nagrodę im. Jana Józefa Lipskiego II stopnia, przyznawaną przez Stowarzyszenie Przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii „Otwarta Rzeczpospolita” dla najlepszych prac magisterskich w zakresie nauk humanistycznych i społecznych

2012: magister prawa: tytuł uzyskany na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego na podstawie pracy *Rozwój ochrony praw podstawowych w Unii Europejskiej w kontekście przystąpienia UE do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka* (promotor: dr hab. Michał Kowalski) – dyplom z wyróżnieniem (średnia ze studiów: 4,7)

- Za pracę tę otrzymałem wyróżnienie w Konkursie Ministra Spraw Zagranicznych RP na najlepsze prace z zakresu współczesnych stosunków międzynarodowych
- 2014: doktor nauk humanistycznych w zakresie filozofii: stopień uzyskany na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego na podstawie pracy *Edmond Jabès i żydowska filozofia nowoczesności* (promotor: prof. dr hab. Marek Drwięga) – dyplom z wyróżnieniem
- 2016: doktor nauk prawnych w dyscyplinie prawo (specjalność: prawo międzynarodowe publiczne): stopień uzyskany na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego na podstawie pracy *Przystąpienie Unii Europejskiej do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Model teoretyczny a sposoby i konsekwencje jego realizacji* (promotor: dr hab. Michał Kowalski) – dyplom z wyróżnieniem
- Za pracę tę otrzymałem nagrodę Polskiego Towarzystwa Studiów Europejskich za najlepszą pracę doktorską obronioną w 2016 r.

Ponadto:

- w 2014 r. ukończyłem aplikację ogólną w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (z wynikiem 47/50)
 - w latach 2014-2015 odbywałem aplikację sędziowską w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, zawieszoną w połowie w celu odbycia rocznego wyjazdu naukowego i ukończenia pracy doktorskiej; następnie zrezygnowałem ze statusu aplikanta w celu poświęcenia się pracy naukowej
- 2. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.**

Od marca 2017 r. jestem zatrudniony na stanowisku adiunkta w Instytucie Studiów Europejskich (do 2021 r.: Instytucie Europeistyki) Uniwersytetu Jagiellońskiego – jako jedynym miejscu zatrudnienia.

W okresie od października 2016 r. do lutego 2017 r. prowadziłem w tej jednostce zajęcia dydaktyczne w ramach umowy zlecenia.

Funkcje pełnione w okresie zatrudnienia:

- kierownik (i współzałożyciel) Centrum Międzynarodowych Studiów nad Prawem, Kulturą i Władzą *Nomos* na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ (2020 – obecnie)
 - pełnomocnik Dziekana Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ ds. bezpieczeństwa i przeciwdziałania dyskryminacji (2020 – obecnie)
 - rzecznik dyscyplinarny ds. studentów i doktorantów (2020 – obecnie)
 - członek Wydziałowej Komisji ds. etyki badań naukowych (2023 – obecnie)
 - członek Komisji ds. etyki badań naukowych Instytutu Europeistyki / Instytutu Studiów Europejskich (2020 – 2023)
 - członek Rady Wydziału WSMiP UJ – wybrany jako reprezentant młodszych pracowników nauki (2020 – obecnie)
 - przedstawiciel Komisji Zakładowej związku zawodowego Inicjatywa Pracownicza na UJ w Senacie Uniwersytetu Jagiellońskiego (2022-2023)
 - wykładowca na studiach podyplomowych kierunku *Dyplomacja kulturalna* (2021-2022)
 - tutor programu *Euroculture IP Sessions* (2018, 2022)
 - członek Komitetu Redakcyjnego czasopisma *PWPM (Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego, Europejskiego i Porównawczego)* (2017 – obecnie)
 - opiekun naukowy kierunku *BA in European Studies* (2017 – 2019)
 - koordynator programu Erasmus+ w Instytucie Studiów Europejskich UJ (2017 – obecnie)
3. **Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).**

Osiągnięcie, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 lit. a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

***Deconstructing Self-Determination in International Law. Sovereignty, Exception, and Biopolitics* (Leiden and Boston: Brill Nijhoff 2023), ISBN 978-90-04-54113-9**

Niniejsza monografia naukowa jest pierwszą kompleksową analizą prawa ludów do samostanowienia w paradygmacie krytycznej teorii prawa.

Ma ona na celu zaspokojenie dwóch pilnych potrzeb w skądinąd bogatej literaturze prawniczej na temat tego prawa. Po pierwsze, dąży ona do uchwycenia znaczenia, zakresu i realnego funkcjonowania prawa ludów do samostanowienia w trzeciej dekadzie XXI wieku, a więc w epoce po uzyskaniu niepodległości przez Kosowo, zajęciu Krymu przez Federację Rosyjską, wydarzeniach wokół prób uzyskania niepodległości przez Katalonię oraz rosyjskiej agresji na Ukrainę. Zdarzenia te sprawiły, że korpus prawa do samostanowienia ustanowiony w okresie dekolonizacji pod egidą ONZ okazał się nieadekwatny do praktyki i rzeczywistości współczesnych stosunków międzynarodowych. Dlatego pierwszym celem książki – i punktem wyjścia do dalszych rozważań – jest ustalenie, jaki jest aktualny status prawa ludów do samostanowienia. W tym zakresie monografia oferuje dokładny i aktualny przegląd obowiązujących norm, orzecznictwa, praktyki i literatury przedmiotu w 8 językach.

Po drugie, w oparciu o tę podbudowę, monografia dąży do zbudowania ujęcia prawa ludów do samostanowienia w perspektywie krytycznej teorii prawa. W doktrynie prawa międzynarodowego tzw. *critical legal theory* (CLT) zakorzeniona jest stosunkowo słabo, tymczasem samostanowienie ludów – z natury rzeczy powiązane z kwestiami podmiotowości politycznej, konstrukcji narodu, reprezentacji, demokracji oraz sprawowania władzy poprzez upodmiotowienie – stanowi kluczowe pole, w którym CLT daje podstawę do nowych odkryć i ustaleń. By osiągnąć ten cel, monografia zawiera kompleksowy aparat teoretyczny, służący rozwinięciu nowego paradygmatu krytycznej teorii prawa w prawie międzynarodowym. Bazuje on przede wszystkim na ostatnich osiągnięciach CLT, niektórych nurtach filozofii współczesnej (zwłaszcza myśli Giorgia Agambena oraz Jacques'a Derridy), jak również inspiracjach tzw. zwrotu teoretycznego w prawie międzynarodowym. Na podstawie tej podbudowy teoretycznej poddano krytycznej analizie wszystkie istotne zagadnienia, które wiążą się z prawem ludów do samostanowienia – takie jak m.in. treść uprawnień wynikających z tego prawa, jego założony adresat, związek z pojęciem secesji w prawie międzynarodowym oraz koncepcją prawa do demokratycznych rządów, sposoby

egzekwowania prawa do samostanowienia oraz zagadnienie jednorazowości lub permanentnego charakteru samostanowienia.

Prawo ludów do samostanowienia jest zwykle przedstawiane w doktrynie jako dotknięte rozlicznymi niejasnościami i paradoksami. Niemniej jednak są one na ogół traktowane jako nierozwiązane dotąd doktrynalnie problemy, nie zaś strukturalne aporie. Tymczasem krytyczna teoria prawa – w duchu heglowskim – dąży raczej do wykazania, w jaki sposób pozornie przejściowe problemy pewnych instytucji prawnych są w istocie ich stałymi funkcjonalnymi elementami, utwierdzającymi określone formy międzynarodowej hegemonii. By więc wyjaśnić aporie prawa ludów do samostanowienia, nie wystarczy ich zidentyfikować lub zaproponować rozwiązania *de lege ferenda*. Potrzeba mocnych ram teoretycznych i dialektycznych, które byłyby w stanie je wyjaśnić oraz zrozumieć logikę systemu, którego są częścią i którego cele realizują. W związku z tym omawiana monografia ma na celu przedstawienie mocnej krytycznej teorii prawa ludów do samostanowienia, która przedstawia jego obecny nieprecyzyjny i paradoksalny status nie jako stan niedorozwoju lub doktrynalnego nieporozumienia, ale raczej jako instrument prawny, który funkcjonuje dzięki aporiom, a nie pomimo ich istnienia. Taka analiza jest szczególnie potrzebna w naszych czasach, kiedy populistyczne dyskursy ożywiają się i wykorzystują samostanowienie do swoich celów politycznych.

Aby osiągnąć te cele, monografia składa się z dwóch warstw. Bazuje na solidnym, kompleksowym i wielojęzycznym przeglądzie istniejącej literatury prawniczej, aktów prawnych oraz orzecznictwa międzynarodowego i krajowego. Analiza dogmatyczna konfrontowana jest jednak z perspektywą CLT, której celem jest przedstawienie strukturalnych aporii prawa ludów do samostanowienia jako następstwa faktu, że odgrywa ono w prawie międzynarodowym specyficzną rolę. Jest ono mianowicie próbą uregulowania przez prawo międzynarodowe tego, w jaki sposób mogą – z prawną i symboliczną legitymizacją – powstawać pierwotne podmioty prawa międzynarodowego: państwa. Innymi słowy, prawo ludów do samostanowienia jest próbą uregulowania przez prawo międzynarodowe swego własnego zewnątrz, co dokładnie odpowiada definicji stanu wyjątkowego Giorgia Agambena. Dlatego też w monografii rozwinięto koncepcję, zgodnie z którą to właśnie prawo ludów do samostanowienia jest właściwą, wewnętrzną dla prawa międzynarodowego formą stanu wyjątkowego.

... Dlatego jakkolwiek monografia rozwija kilka krytycznych perspektyw na samostanowienie – odwołując się przede wszystkim do dekonstrukcji, Foucaultowskiej biopolityki i teorii nacjonalizmu (przede wszystkim Ernesta Gellnera, Benedicta Andersona, Michaela Billiga i Erica Hobsbawma) – to jednak głównym rozwijanym w niej argumentem jest uznanie prawa ludów do samostanowienia za *sui generis* stan wyjątkowy w sensie Agambena. Samostanowienie to paradoksalny obszar, w którym prawo międzynarodowe próbuje regulować swoją zewnętrzną stronę – poprzez samowycyfywanie z pola, które reguluje i konstruowanie sfery „polityki” i „faktów”. W tym świetle niejasność i nieskuteczność prawa ludów do samostanowienia, tak często będąca przedmiotem krytyki i zainteresowania w doktrynie, jawi się jako konsekwencja szczególnej roli, jaką pełni ono w prawie międzynarodowym.

... Monografia ma na celu połączenie dogłębnej analizy prawa międzynarodowego z silnym podejściem teoretycznym, w sposób wpisujący się w ramy niedawnego zwrotu do teorii w prawie międzynarodowym (czego przykładem są prace Niny Tzouvali, Roberta Knoxa, Ignacia de la Rasilla i Jeana d’Aspremonta). Dąży ona do stworzenia nowego paradygmatu interpretacji prawa ludów do samostanowienia, który zbudowałby pomost między nauką prawa międzynarodowego a nowatorskimi trendami w najnowszej filozofii i socjologii. Myślą, która ów pomost może zbudować, jest przedstawiona w monografii interpretacja prawa ludów do samostanowienia jako szczególnego sposobu wiązania życia i terytorium poprzez suwerenność i jej instytucjonalne wcielenie: aparaty państwowe.

Monografia składa się z następujących części:

1. Wprowadzenie

Wprowadzenie określa cele, zakres, podstawy teoretyczne i metodologię książki. W szczególności przedstawia jej podstawowe zamierzenie: połączenie mocnej podbudowy teoretycznej, opartej na krytycznej teorii prawa i elementach filozofii współczesnej – z analizą o charakterze ściśle prawniczym.

2. Rozdział I (*It Is What It Is Not: Introductory Critical Perspectives on the Right of Self-Determination of Peoples*)

Rozdział pierwszy stanowi ogólne wprowadzenie do analizy prawa do samostanowienia w krytycznej teorii prawa. Jako że CLT pozostaje wciąż niedostatecznie rozwinięte w zakresie prawa międzynarodowego (pomimo dokonań Martiego Koskenniemi, Davida Kennedy’ego oraz młodszych badaczy, takich

jak Ntina Tzouvala), a przede wszystkim jest często nieznane osobom prowadzącym badania w doktrynie prawa międzynarodowego głównego nurtu, zamierzenie rozdziału jest podwójne: przybliżyć CLT prawu międzynarodowemu, a z perspektywy doktryny prawa międzynarodowego pokazać nowe perspektywy badawcze, które krytyczna teoria prawa może mu zapewnić. W rozdziale tym rozwinięto wszystkie podstawowe elementy teoretyczne, którymi posłużono się w dalszej części książki; stanowi on więc krytyczną analizę prawa do samostanowienia *in nuce*. Składa się on z pięciu podrozdziałów, z których każdy prezentuje – w duchu socjologicznej metody triangulacji – odmienne podejście do samostanowienia. W pierwszym podrozdziale ukazano potrzebę rozbudowania warstwy teoretycznej doktryny prawa międzynarodowego i pokazano, w jaki sposób prawo ludów do samostanowienia może być teoretycznie ujęte za pomocą metod i perspektyw CLT. W podrozdziale drugim przedstawiono krytykę (w Kantowskim sensie) typowych doktrynalnych podejść do samostanowienia, pokazując, które jego obszary uznają one za najbardziej problematyczne. Za pomocą przeglądu tego, co David Kennedy nazywa „powracającymi strukturami retorycznymi” (‘recurring rhetorical structures’¹), ustalono w ten sposób, gdzie znajdują się podstawowe aporie tego prawa, widoczne w teoretycznych impasach doktryny (jak np. ustalenia definicji prawa do samostanowienia lub form jego „wykonywania”). Podrozdział trzeci przygotowuje przyszłe przedstawienie prawa do samostanowienia jako stanu wyjątkowego właściwego prawu międzynarodowemu; robi to poprzez dokładniejszą analizę koncepcji stanu wyjątkowego Carla Schmitta i Giorgia Agambena oraz jej przeniesienie na poziom międzynarodowy (co jest szczególnie istotne o tyle, że teorie suwerena, wyjątku i stanu wyjątkowego były przez obu tych myślicieli lokowane na poziomie państwowym, nie międzynarodowym). Czwarty podrozdział korzysta z inspirowanych myślą psychoanalityczną oraz filozofią Michela Foucaulta lektur symptomalnych, w których poddano analizie związku samostanowienia z dwiema figurami retorycznymi, z którymi są zestawiane: wojny oraz „spirali samostanowienia” (a więc niekontrolowanego łańcucha kolejnych secesji wyzwolonego przez pewien akt samostanowienia). Wreszcie piąty podrozdział przedstawia i adaptuje pojęcie biopolityki do prawa

¹ David Kennedy, *International Legal Structures* (Baden-Baden: Nomos 1987) 7

międzynarodowego, ukazując prawo ludów do samostanowienia jako pole relacji w trójkącie naród – suwerenność – prawo międzynarodowe.

3. Rozdział II (*A Critical Genealogy of the Right of Peoples to Self-Determination*)
Niniejszy rozdział dotyczy historii prawa ludów do samostanowienia, ale w odróżnieniu od klasycznego podejścia historycznego, dominującego w publikacjach z tego zakresu, stara się on przedstawić genealogię owego prawa w Foucaultowskim sensie. Innymi słowy, zamiast przedstawiać spójną, linearną i progresywną historyczną narrację o rozwoju samostanowienia, stara się pokazać jej dzieje jako oparte na niespójnościach, krytycznych momentach, nieciągłościach oraz ideologicznych przesłonach. Dzięki temu w rozdziale tym zaprezentowano dzieje samostanowienia jako niezdominowane przez źródła lub *telos* prawa do samostanowienia – podczas gdy doktrynalne ujęcia pozostają zdominowane przez wizję korpusu tego prawa, opracowanego po II wojnie światowej pod egidą ONZ, jako punktu docelowego i finalnego rozwoju samostanowienia. Tymczasem samostanowienie jest zjawiskiem donioślejszym, dawniejszym i szerszym niż jego prawne wcielenia, wykazującym ścisłe związki z nowoczesnym charakterem polityczności, konstrukcją suwerenności narodu, demokracją i prawem międzynarodowym opartym na suwerennych państwach. Genealogia pozwala więc odcyfrować konkretne układy praktyk (w Foucaultowskim sensie) i ich ideologicznych reprezentacji jako wcieleń samostanowienia, które usiłują uchodzić za jego wyczerpującą reprezentację. Innymi słowy, w rozdziale tym podjęto analizę tego, jak w poszczególnych epokach samostanowienie miało inne znaczenia i konotacje. Rozdział – prócz teoretycznego wprowadzenia do zaczerpniętego od Foucaulta pojęcia genealogii i jego adaptacji do prawa międzynarodowego – podzielono na podrozdziały odpowiadające poszczególnym epokom samostanowienia: (i) od wieku XVIII do początku I wojny światowej, (ii) od początku I wojny światowej do zakończenia II wojny światowej, (iii) zimnej wojny, (iv) liberalnej fazy samostanowienia (1989-2008) i (v) czasów kryzysu i transformacji idei samostanowienia (od 2008 roku).
4. Rozdział III (*Self-Determination between Legal Fictions and Reality*)
Rozdział trzeci poświęcono rekonstrukcji statusu prawa ludów do samostanowienia we współczesnym prawie międzynarodowym. Skupia się on na najistotniejszych kwestiach, które zwykle rozważa się w kontekście samostanowienia: rozumienia ludu (narodu), statusu prawnego samostanowienia, jak również jego relacji do

zasady *uti possidetis*. Te kwestie – dobrze znane doktrynie prawa międzynarodowego – omówiono na dwóch poziomach: analizie doktrynalnej i metakrytycznej interpretacji. Owa interpretacja pozwala pokazać, dlaczego w prawie międzynarodowym pojęcie ludu musi pozostać niedookreśloną fikcją, niedefiniowaną normatywnie, lecz teoretyzowaną doktrynalnie. Interpretacje teoretyczne i filozoficzne pozwalają również poddać krytycznej analizie teorie podmiotowości ludu (narodu) oraz jego związków z podmiotowością. Innymi słowy, celem rozdziału jest pokazanie, w jaki sposób klasyczne problemy związane z samostanowieniem są rozwiązywane przy pomocy nieuchronnych prawnych fikcji, mających jednak istotne oddziaływanie społeczne. Samostanowienie jest politycznym hasłem i ideałem, które za pomocą tych fikcji zostają rozparcelowane i spacyfikowane w prawnych konstruktach. Rozdział podzielono na 4 podrozdziały: 1) *The Nation, the People, the Void*; 2) *What Self is Determining?* 3) *The Gentle Art of Suturing: Nations, States and Uti Possidetis*; 4) *The Legal Status of the Right of Peoples to Self-Determination*.

5. Rozdział IV (*The Right to Self-Determination as a State of Exception in International Law*)

Rozdział czwarty stanowi konceptualne centrum monografii. Rozwija on teorię prawa ludów do samostanowienia jako stanu wyjątkowego – w Agambenowskim sensie – właściwego prawu międzynarodowemu. Jego celem jest pokazanie, że samostanowienie skonstruowane jest jako sieć rozróżnień i niedookreślonych uprawnień (w szczególności zgrupowanych wokół kategorii samostanowienia wewnętrznego i zewnętrznego), których celem jest sprawienie, że preferowaną formą stanowienia jest utrzymanie państwowego *status quo* – za cenę ewentualnej autonomii regionalnej, językowej lub kulturalnej – a wszelkie bardziej radykalne postaci samostanowienia, w szczególności związane z żądaniem secesji i utworzenia nowego państwa, mają charakter wyjątku. Rozdział składa się z trzech podrozdziałów. W pierwszym przedstawiono analizę treści prawa do samostanowienia – w kontinuum od samostanowienia wewnętrznego po zewnętrzne (z uwzględnieniem tzw. *remedial secession*) – jako opartego na rosnącym poziomie wyjątkowości. W tym kontekście rozważono również związki samostanowienia z koncepcją secesji, teoriami prawa do secesji i dyskusjami na temat prawnego, pozaprawnego lub czysto faktycznego charakteru secesji. Dzięki temu udało się wykazać, że samostanowienie jest obietnicą systemu prawa międzynarodowego,

przedstawiającą finalne ukoronowanie procesu nabywania podmiotowości politycznej przez lud suwerennością państwową, lecz zarazem planowo blokującą realizację tej obietnicy. Innymi słowy, prawo ludów do samostanowienia jest formą regulacji przez samo prawo międzynarodowe obszaru, którego nie może ono w pozytywnym sensie *regulować*, a tylko *konstatować i rejestrować*: powstawania państw. Prawo do samostanowienia zdaje się obiecywać prawną drogę od podmiotowości politycznej ludu do „wykonania” samostanowienia, ale owa droga pozostaje prawną fikcją, zwieńczoną faktyczną walką ludu o utworzenie państwa (często przybierającą charakter konfliktu zbrojnego). W drugim podrozdziale analizie poddano teorie uznania państwa, wskazując na to, że pełnią one rolę narzędzia nadzoru istniejących suwerennych państw nad aktami secesji i „wykonywania” samostanowienia. Prawo do samostanowienia jest dlatego właśnie stanem wyjątkowym w Agambenowskim sensie: w miejsce regulacji procesu pozostawia obietnicę „wykonania” prawa, dla obrony którego nie ma jednak prawnych środków, a tylko czysto faktyczna walka, poddana prawnemu nadzorowi ze strony istniejących państw. Ostatni podrozdział poświęcono prawu do samostanowienia ludów tubylczych, które w stosunku do ogólnego prawa do samostanowienia wykazuje jeszcze dodatkowy aspekt wyjątku.

6. Rozdział V (*Paradoxes of the Right of Peoples to Self-Determination: a Critical Reappraisal*)

Rozdział piąty został podzielony na 9 podrozdziałów, z których każdy został poświęcony analizie odrębnej aporii prawa ludów do samostanowienia. W doktrynie prawa międzynarodowego są one zwykle przedstawiane jako nierozwiązane problemy – niemniej jednak tylko zakorzenione w dekonstrukcji rozumienie aporii pozwala zrozumieć ich konstrukcję. Dlatego w niniejszym rozdziale przyjęto dekonstrukcyjne podejście do binarnych opozycji, według których analizuje się problemy samostanowienia (np. sprzeczność samostanowienia i integralności terytorialnej państw, napięcie między prawem a faktycznością w wykonywaniu samostanowienia, opozycję prawa do samostanowienia jako uprawnienia indywidualnego i zbiorowego). Celem rozdziału jest pokazanie, w jaki sposób powyższe opozycje powstają w wyniku aktualnego skonstruowania prawa do samostanowienia jako stanu wyjątkowego prawa międzynarodowego.

7. Wnioski

W ostatniej części monografii dokonano przeglądu głównych ustaleń książki i zaprezentowano syntetyczne podsumowanie jej głównych argumentów.

Podsumowując, wkładem omawianej monografii w rozwój nauk prawnych jest zaproponowanie nowego paradygmatu połączenia krytycznej teorii prawa oraz doktryny prawa międzynarodowego w celu zbudowania szczegółowej oraz wyczerpującej krytyki prawa ludów do samostanowienia. Interdyscyplinarny charakter tej pracy, łączącej teorię prawa, filozofię oraz doktrynę prawa międzynarodowego daje nadzieję dania nowego impulsu do rozwoju CLT w obszarze prawa międzynarodowego.

Pozostałe osiągnięcia, o których mowa w w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

W toku mojej dotychczasowej działalności naukowej prowadziłem badania o charakterze interdyscyplinarnym, łączącym – w różnych proporcjach – dwa podstawowe obszary moich zainteresowań naukowych, a mianowicie nauki prawne i filozofię. Spośród wszystkich obszarów tematycznych, których dotyczyły moje publikacje, wyróżnić można następujące:

1. Filozofia nowoczesności i suwerenności.

Istotnym obszarem moich badań, zakorzenionym przede wszystkim w obszarze filozofii, lecz korzystającym z elementów teorii i filozofii prawa, jest zrozumienie specyfiki nowoczesności jako epoki określonej przez dominację pewnej szczególnej formy suwerenności. Najistotniejszą publikacją z tego zakresu jest monografia *A New Philosophy of Modernity and Sovereignty. Towards Radical Historicisation* (London and New York: Bloomsbury 2021). Książka ta, oparta na wnikliwych interpretacjach myśli Hegla, Kanta, Marksa, Heideggera, Derridy i Žižka – oraz krytyce rozlicznych koncepcji nowoczesności, od Marshalla Bermana, przez Jürgena Habermasa, aż po Hartmuta Rosę – buduje złożoną teorię nowoczesności jako epoki opartej na swoistym rozumieniu historyczności, osadzonej na strukturze, którą tworzy suwerenność.

Omawiana monografia podejmuje próbę zmiany paradygmatu myślenia o epoce nowoczesnej. Zamiast przedstawiać nowoczesność jako jedną z epok historycznych i pytać o jej specyfikę, proponuje Kantowską w duchu zmianę perspektywy. Podjęta w książce systematyczna dekonstrukcja nowoczesności i

Historii ujawnia podwójny splot relacji między nowoczesnością a historią: nowoczesność jest warunkiem możliwości historii (w formie, w której ją znamy), ale jednocześnie retroaktywnie wpisuje się w historyczną ciągłość. Innymi słowy, choć na pozór mogłoby się wydawać, że to kategoria historyczności umożliwia nowoczesność jako epokę, jest dokładnie odwrotnie: to przełom nowoczesności umożliwia myślenie historyczne, czego świadectwem jest myśl Hegla. Ten paradoksalny charakter nowoczesności tłumaczy jej strukturalną niewspółmierność z innymi epokami historycznymi.

Potrzeba systematycznej dekonstrukcji nowoczesności i historii, spleciona z analizą problemu suwerenności, wydaje się szczególnie aktualna w naszych czasach. Niemal kopernikańska rewolucja, która wstrząsnęła myśleniem w drugiej połowie XX wieku – wraz z późnym Heideggerem, poststrukturalizmem i dekonstrukcją – postawiła nas w wyjątkowej sytuacji: jednoczesnego rozrostu wiedzy o przeszłości oraz ogólnego paraliżu filozofii, która dąży do jej ujęcia. Celem omawianej monografii jest dokonanie dekonstrukcyjnej krytyki, która pozwoli na zrozumienie fundacyjnego charakteru historyczności dla epoki nowoczesnej.

Książka opiera się na założeniu, że głównym kluczem do zrozumienia nowoczesności i właściwej jej dekonstrukcji jest pojęcie suwerenności. Systematyczną konfrontację z suwerennością przygotowały późne prace Jacques'a Derridy i Giorgia Agambena. Obaj myśliciele utorowali drogę do gruntownej ponownej oceny tej koncepcji, pojmowanej daleko poza jej zwykłymi teoriami politycznymi, prawnymi czy budującymi podmiotowość. *A New Philosophy...* uzasadnia rozumienie suwerenności jako strukturalnej skłonności nowoczesnego uniwersum, jego konstytutywnej ramy, która stawia go w stanie paradoksalnej „permanentnej prowizoryczności”. Monografia dąży do dowiedzenia, że w nowoczesności pełni ona rolę, jaką w epoce przednowoczesnej pełniła transcendencja. Dlatego suwerenność pozostaje ostateczną granicą nowoczesnego myślenia.

Pojęciem, które łączy nowoczesność i suwerenność oraz pozwala dostrzec ich wzajemne uwikłanie, jest historyczność. Jako problem filozoficzny podejmowało go wielu myślicieli, ale nawet Heidegger, Derrida i Agamben nie wyciągnęli ostatecznych konsekwencji z relacji między nowoczesnością a historycznością. Omawiana monografia stara się znaleźć pole, w którym historyczność stapia się z

ontologią współczesnego wszechświata. Próbuje ona poddać krytyce myślenie o nowoczesności od wewnątrz tej epoki, rozwijając myśl o jej radykalnym uhistorycznieniu, a więc pojmowaniu historyczności jako określonej przez nowoczesność, nie odwrotnie, jak mogłoby się intuicyjnie wydawać.

Podsumowując, omawiana monografia dąży do zbudowania nowego paradygmatu badania nowoczesności, oferując jednocześnie próbę rekonceptualizacji tego, czym jest suwerenność. Dąży do wyjścia poza ściśle polityczne rozumienie suwerenności, by rozszerzyć jej pojęcie do rangi pewnej konstytuującej zasady nowoczesnego świata. W tym rozumieniu ma ona również zastosowanie do teorii i filozofii prawa.

2. Współczesne prawo międzynarodowe i europejskie praw człowieka.

Badania w niniejszym obszarze tematycznym skupiały się wokół kilku podstawowych wątków:

a) Relacja pomiędzy prawem Europejskiej Konwencji Praw Człowieka a prawem Unii Europejskiej.

Najistotniejszą moją publikacją z tego zakresu jest monografia *Przystąpienie Unii Europejskiej do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka* (EuroPrawo, Warszawa 2017), oparta na mojej pracy doktorskiej z zakresu nauk prawnych. W książce tej poddano przekrojowej analizie wszystkie istotne zagadnienia związane z przystąpieniem UE – jako organizacji międzynarodowej – do EKPCz, instrumentu prawnego przewidzianego pierwotnie wyłącznie dla państw. Monografia przedstawia szczegółowo historię projektu akcesji, typologię jego celów, matrycę możliwości ich zrealizowania, jak również szczegółowe problemy, które wiążą się z przystąpieniem (takie jak sformułowanie projektu umowy akcesyjnej spełniającej wymogi wynikające z prawa UE – przede wszystkim w zakresie autonomii i ochrony kompetencji TSUE – wprowadzenie nowych instytucji procesowych, takich jak *co-respondent mechanism* i *prior involvement* oraz praktyczne aspekty relacji TSUE i ETPCz po przystąpieniu). Ponadto w pracy zaproponowano głębsze, teoretyczne opracowanie projektu akcesji jako interakcji pomiędzy różnymi podsystemami ochrony praw człowieka w Europie, oparte na teoriach pluralizmu prawnego oraz zawieszenia roszczeń do suwerenności.

W zakresie tego wątku opublikowałem ponadto trzy artykuły w czasopiśmie naukowych i jeden rozdział w monografii. Za najistotniejszy z nich uważam tekst pt. ‘After the Dust Has Settled. How to Construct the New Accession Agreement After Opinion 2/13 of the CJEU’ (*German Law Journal*, Vol. 18 (2017), No. 4, pp. 919-967), w którym dokonałem wyczerpującej analizy opinii 2/13 Trybunału Sprawiedliwości UE pod kątem wszystkich dziesięciu zarzutów, które Trybunał postawił projektowi umowy akcesyjnej. Analiza ta zmierzała do wskazania – w oparciu o szeroką dyskusję doktrynalnych rozważań i propozycji – jakie praktyczne rozwiązania mogą doprowadzić do uznania umowy za zgodną z Traktatami unijnymi. Artykuł ten stał się podstawą wielu odniesień w późniejszej literaturze przedmiotu oraz został wskazany na stronie TSUE jako jeden z trzech polecanych komentarzy do Opinii 2/13.

Tej samej problematyki dotyczył artykuł ‘Attribution of Responsibility after the EU Accession to the ECHR and the “Co-Respondent Mechanism”’ (*Baltic Yearbook of International Law*, Vol. 16, No. 1 (2018), pp. 39-54), w którym podjąłem konsekwentną próbę przemyślenia praktycznych konsekwencji akcesji w zakresie orzekania przez ETPCz o współodpowiedzialności UE i państw członkowskich za naruszenie EKPCz. Odwołując się do nieco zapomnianej koncepcji reguł odpowiedzialności trzeciego stopnia w prawie międzynarodowym, dążyłem do pokazania, że akcesja UE do EKPCz będzie wymagała odmiennej konstrukcji samego sposobu orzekania o odpowiedzialności w stosunku do tego, który praktykuje na co dzień Trybunał strasburski.

Kolejna pozycja w omawianym zakresie, pochodząca jeszcze sprzed okresu zdobycia stopni naukowych doktora, to tekst „Współodpowiedzialność łączna Unii Europejskiej i jej państw członkowskich po akcesji UE do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka w kontekście Artykułów KPM o odpowiedzialności państw i o odpowiedzialności organizacji międzynarodowych” ([w:] Michał Balcerzak i Julia Kapelańska-Pręgowska (red.), *Odpowiedzialność międzynarodowa w związku z naruszeniami praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarne*, Wyd. UMK, Toruń 2016, ss. 271-298), w którym szczegółową problematykę łącznej odpowiedzialności UE i państw członkowskich po akcesji Unii do EKPCz przeanalizowałem w świetle

Artykułów Komisji Prawa Międzynarodowego o odpowiedzialności państw i Artykułów KPM o odpowiedzialności organizacji międzynarodowych.

Ostatni artykuł w zakresie omawianego wątku, to tekst pt. „Co-respondent mechanism, czyli UE i państwa członkowskie przed ETPCz” (*Europejski Przegląd Sądowy*, nr 2 (89) (2013), ss. 21-26). W oparciu o postawiony problem współodpowiedzialności UE i państw członkowskich za naruszenie EKPCz – widzianej zarówno z perspektywy ogólnych zasad odpowiedzialności w prawie międzynarodowym, jak i wymogów zachowania autonomii prawa UE – w artykule tym podjąłem próbę przedstawienia i przeanalizowania konsekwencji instytucji prawnej, która ma zostać wprowadzona po przystąpieniu UE do EKPCz, a mianowicie *co-respondent mechanism*. W szczególności dokonałem rozróżnienia aspektów materialnych i proceduralnych tej instytucji, wskazując, że jej uregulowanie w projekcie umowy akcesyjnej z 2011 r. było zbyt niedookreślone i niekonsekwentne.

b) Analizy i komentarze do orzecznictwa ETPCz.

W zakresie niniejszego wątku opublikowałem cztery pozycje, opierające się na *case law* Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i poruszające konkretne zagadnienia – o praktycznym wymiarze – związane ze stosowaniem EKPCz.

Pierwsza z nich, ‘Habitual Deference? Strasbourg Standards of Judicial Independence’ (*PWPM*, vol. XVII (2019) pp. 47-62), podejmuje pogłębioną analizę wypracowanych w toku rozwoju orzecznictwa EKomPCz i ETPCz standardów, które spełniać musi krajowe sądownictwo w świetle art. 5, 6 i 13 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Artykuł ten w krytyczny sposób odnosi się do stosunkowo słabych wymogów nakładanych w tym zakresie na państwa członkowskie, tym samym antycypując zmiany w strasburskim *case law*, które podjął sam Trybunał od 2020 r.

Tekst pt. „Artykuł 18 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka: nowe-stare narzędzie obrony demokratycznych standardów” (*Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego, Europejskiego i Porównawczego*, vol. XVI (2018) ss. 76-95) miał na celu przemyślenie roli, którą art. 18 EKPCz – wcześniej raczej rzadko używany instrument prawny – może odgrywać dla zapobiegania wykorzystywaniu przez państwa-strony norm z zakresu praw człowieka (a dokładniej – ich dopuszczanych przez Konwencję ograniczeń, w szczególności klauzul limitacyjnych) do realizowania własnych celów, sprzecznych z logiką

Konwencji. Tekst ten, odnosząc się do najnowszych sygnałów płynących w 2018 r. z orzecznictwa ETPCz, w części przewidywał i uprzedzał nadchodzącą zmianę w *case law* Trybunału.

Ostatnia z omawianych pozycji – artykuł „Strasburskie perpetuum mobile: problem zobowiązań państw wynikających z jednostronnych deklaracji o uznaniu naruszenia EKPC oraz nadzoru nad ich wykonywaniem” (*Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego, Europejskiego i Porównawczego*, vol. XV (2017) ss. 50-74), skupiał się na wykazaniu niekonsekwencji w orzecznictwie ETPCz dotyczącym możliwości skreślenia spraw z listy wskutek złożenia przez państwo jednostronnej deklaracji o uznaniu naruszenia Konwencji. Jak wykazałem w tym tekście, taka możliwość – w tamtym czasie coraz popularniejsza w praktyce – była sprzeczna z duchem Konwencji i działała przeciwko interesom skarżących, obniżając tym samym poziom ochrony praw człowieka w Europie. W artykule postulowałem konieczność zawężenia zakresu korzystania z tej instytucji i połączenie go ze ścisłym monitorowaniem konsekwencji dla osób składających skargi do ETPCz.

Natomiast jeszcze przed uzyskaniem stopnia doktora nauk prawnych opublikowałem rozdział w monografii pt. „Europejski Trybunał Praw Człowieka” ([w:] Brygida Kuźniak (red.), *Sądy i trybunały oraz pozasądowe sposoby załatwiania sporów międzynarodowych*, C.H. Beck, Warszawa 2015, ss. 36-51), przedstawiający sposób i podstawy działania ETPCz na tle sądownictwa międzynarodowego.

c) Prawo unijne i orzecznictwo TSUE.

W tym zakresie opublikowałem trzy pozycje. Za najistotniejszą uważam artykuł-głosę pt. ‘Sententia Non Existens: A New Remedy under EU law?: Waldemar Żurek (WŻ, Case C-487/19)’ (*Common Market Law Review*, Vol. 59, No. 4 (2022), pp. 1169–1194; współautor: dr hab. Rafał Mańko) opublikowany w jednym z najistotniejszych czasopism z zakresu prawa unijnego. Jest to dokładna analiza jednego z orzeczeń TSUE dotyczących niezależności sądownictwa oraz konsekwencji zmian systemu sądowniczego, które nastąpiły w Polsce w latach 2017-2018. Sięgając po doktrynalną konstrukcję wyroku nieistniejącego (*sententia non existens*), artykuł ten stara się przemyśleć konsekwencje orzeczenia C-487/19, jak również wpisać je w ramy dogmatyczne

oraz dookreślić praktyczne sposoby stosowania w prawie krajowym prawa unijnego sugerowane przez TSUE.

Kolejna pozycja, również powiązana z omówionym niżej kolejnym polem badawczym (analiza zjawiska populizmu w jego relacjach do prawa) to rozdział w monografii pt. 'Poland's Defiance Against the CJEU in the Puszca Białowieska Case (C-441/17)' (in: Clara Rauegger and Anna Wallerman (eds.), *The Eurosceptic Challenge. National Implementation and Interpretation of EU Law* (Oxford: Hart 2019) pp. 67-86). Skupiając się na postępowaniu przed TSUE w sprawie Puszczy Białowieskiej oraz analizując wymianę komunikatów między Trybunałem a rządem RP, artykuł ten dąży do uchwycenia różnic w strukturze dyskursu pomiędzy demokracją liberalną i nieliberalną. Wreszcie ostatni artykuł, zatytułowany „Ochrona praw podstawowych po Traktacie z Lizbony – próba bilansu” (*Politeja*, vol. 54, nr 3 (2018), ss. 313-324) podejmuje analizę funkcjonowania prawa unijnego w zakresie ochrony praw podstawowych po 2009 r., skupiając się przede wszystkim na praktycznych zastosowaniach Karty Praw Podstawowych w orzecznictwie TSUE.

3. Analiza populizmu i nieliberalnych demokracji w zakresie funkcjonowania prawa.

Omawiany obszar jest najrozleglejszym z rozwijanych przeze mnie pól badawczych po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych. Jego specyfiką jest ścisły związek z aktualnymi wydarzeniami i rozwojem nieliberalnych form rządów w łonie współczesnych demokracji, którym towarzyszył jednocześnie wysiłek doktryny, by zrozumieć postępujące przemiany. Podobnie jak całe rozwinięte już dość dobrze pole tzw. *populism studies*, moje badania w tym zakresie miały charakter interdyscyplinarny, łączący – zwłaszcza na początku – analizę konkretnych zmian prawnych i instytucjonalnych – z refleksją teoretyczno-filozoficzną, dążącą do zrozumienia, jaki jest głębszy sens zachodzących przemieszczeń pomiędzy prawem a polityką. W późniejszych moich tekstach z tego obszaru skupiałem się przede wszystkim na perspektywie krytycznej teorii prawa, pozwalającej w zniuansowany sposób sięgnąć do pewnych przedzałożeń współczesnych demokracji liberalnych, które zostały zakwestionowane przez ruchy i rządy populistyczne.

W niektórych tekstach sięgałem również po rozmaite teorie konstytucjonalizmu, chcąc pokazać, w jaki sposób specyficzne dla populistycznych rządów sposoby stanowienia, interpretowania i stosowania prawa wymykają się pojęciu

konstytucjonalizmu liberalnego, tworząc zjawisko *sui generis* w obrębie prawa konstytucyjnego. W tekście « Le populisme au pouvoir: stratégies (anti)constitutionnelles » (dans : Nicolas Haupais et al (eds.), *Le constitutionnalisme face au populisme en Europe centrale*, Paris: IFJD 2021, pp. 65-80) dokonałem typologizacji głównych strategii, przyjmowanych przez unijne kraje populistyczne wobec ich konstytucji krajowych. Artykuł ‘Polish Constitutionalism under Populist Rule. A Revolution without a Revolution’ (in: Martin Belov (ed.), *Populist Constitutionalism and Illiberal Democracies. Between Constitutional Imagination, Normative Entrenchment and Political Reality* (Cambridge: Intersentia 2021) pp. 275-300) sięga po teorię *pouvoir constituant* (od Emmanuela-Josepha Sièyes’a, przez Carla Schmitta aż po autorów współczesnych), by przeanalizować, czy i w jakim zakresie zmiany wprowadzane przez rządy populistyczne w systemach prawnych można uznać za rewolucję – rozumianą jako zmianę *pouvoir constitué* przez *pouvoir constituant*. W tekście tym stawiam tezę, że charakterystyką współczesnych przemian w stronę demokracji nieoliberalnych jest zatarcie różnicy pomiędzy *pouvoir constituant* i *pouvoir constitué* oraz faktyczne przeprowadzenie rewolucji w odniesieniu do konstytucjonalizmu, przy jej jednoczesnym dyskursywnym zamaskowaniu. Rozdział w monografii zatytułowany ‘Polish Constitutional Identity under the Illiberal Turn’ (in: Alexandra Mercescu (ed.) *Constitutional Identities in Central and Eastern Europe*, (Berlin: Peter Lang 2020) pp. 157-172) używa kategorii tożsamości konstytucyjnej w celu uchwycenia zmian, do których doszło w polskim prawie konstytucyjnym po 2015 r. Wreszcie tekst pt. ‘Unwelcome Excess of the Law. On the Critique of Populist Constitutionalism’ (in: Stefan Mayr, Andreas Orator (eds.), *Populism, Popular Sovereignty, and Public Reason* (Berlin: Peter Lang 2021) pp. 21-37) prezentuje epistemiczną krytykę pola badań nad populistycznym konstytucjonalizmem. W oparciu m.in. o teorię postkolonialną dąży do wykazania, w jaki sposób badania te prześlepiają pewne ukryte przedzałożenia, na których są zbudowane – m.in. w zakresie pozycji europejskich półperyferii, do których należą dotychczas powstałe demokracje nieoliberalne.

Niektóre z pozycji w obrębie niniejszego wątku (wzmiankowany już wyżej ‘Poland’s Defiance Against the CJEU in the Puszcza Białowieska Case (C-441/17)’; „Naruszenia praworządności w Polsce w latach 2015–2019 a Europejska Konwencja Praw Człowieka” ([w:] Barbara Gronowska, Piotr Sadowski (red.), *25-lecie wejścia w życie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka w Polsce*, Wyd. UMK, Toruń, ss.

163-190)) skupiały się na orzecznictwie trybunałów europejskich w odniesieniu do nieliberalnych demokracji. Staralem się w nich nie tylko przeanalizować naruszenia – odpowiednio – prawa unijnego i EKPCz przez państwa populistyczne, ale i pokazać, w jaki sposób logika polityczno-prawnego funkcjonowania tych ustrojów wymyka się ramom narzuconym przez porządki prawne Unii i Konwencji.

Z kolei inne z omawianych pozycji mają charakter głównie teoretyczno-filozoficzny (choć oparty na analizie konkretnych działań i strategii retorycznych rządów populistycznych). Skupiają się one na zachodzącym obecnie kryzysie rozumienia roli i znaczenia prawa w liberalnych demokracjach, wskazując, że systemy prawne stały się uprzywilejowanym polem współczesnych konfliktów w obrębie polityczności. Do prac w tym zakresie należą: ‘Populism, Legal Studies and CEE: Some Meta-Reflections’ (in: Rafał Mańko, Adam Sulikowski, Przemysław Tacik, Cosmin Cercel (eds.) *Law, Populism and the Political in Central and Eastern Europe* (London and New York: Routledge 2023) [w druku]) oraz ‘A European Legal War? Nationalist Populism, the Rule of Law and the Language of Constitutionalism’ (in: Joanna Sondel-Cedarmas, Francesco Berti (ed.), *The Right-Wing Critique of Europe. Nationalist, Sovereignist and Right-Wing Populist Attitudes to the EU* (London: Routledge 2022), pp. 216-227).

Wreszcie artykuł ‘Socialization Trouble. European Populist States and Compliance with Human Rights Norms’ (*Revue québécoise du droit international*, Hors-série Juin 2021, pp. 39-65) łączył analizę naruszeń praw człowieka w unijnych krajach populistycznych – opartą m.in. na orzecznictwie ETPCz i TSUE – z próbą wykorzystania socjologicznej teorii socjalizacji państw do oceny przyczyn odmowy realizacji przez rządy wspomnianych krajów przestrzegania norm międzynarodowych.

4. Krytyczna teoria prawa.

Istotną część moich badań – rozwijaną w szczególności po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych – poświęciłem krytycznej teorii prawa. Jest to subdyscyplina w Polsce stosunkowo niedoreprezentowana, pomimo jej uznanej roli w doktrynie światowej (szczególnie brytyjskiej). Jej kluczowym rysem jest interdyscyplinarność: łączenie analiz wykorzystujących metody nauk prawnych z perspektywą teoretyczną, myślą filozoficzną oraz wątkami nauk politycznych. Z racji mojego podwójnego wykształcenia – w zakresie prawa oraz filozofii –

omawiana subdyscyplina wydała mi się jednym z najbardziej interesujących obszarów badań.

Za najistotniejszą publikację z tego zakresu uważam artykuł pt. 'Melancholy of the Law' (*Law and Critique*, Vol. 33, No. 1 (2022) pp. 23-39), opublikowany w najistotniejszym współcześnie światowym czasopiśmie z zakresu Critical Legal Theory. Tekst ten jest w najściślejszym sensie interdyscyplinarny: korzystając z intelektualnego instrumentarium psychoanalizy (przede wszystkim Freudowskiej i Lacanowskiej, ale i z elementami inspiracji myślą Julii Kristewej) analizuje on klasyczny Kelsenowski problem odrębności prawa od bytu. Prawo można rozpatrywać jako zajmujące klasyczną pozycję melancholiczną, to znaczy uautonomiczną wobec rzeczywistości oraz – zgodnie z wnioskami Freuda z tekstu *Trauer und Melancholie* – reprodukującą tę rzeczywistość wewnątrz siebie. Dzięki temu psychoanaliza – oraz cały dorobek humanistyki analizującej zjawisko melancholii, poczynając od Richarda Burtona, a skończywszy na Julii Kristewej – pozwala rzucić nowe światło na fenomen normatywności w jego odniesieniach do rzeczywistości empirycznej.

Istotną część mojego dorobku w zakresie krytycznej teorii prawa stanowią pozycje związane z analizą fenomenów stanu wyjątkowego i wyjątku. Tekst 'The Other Side of Exception. Sovereignty, Modernity and International Law' (in: Cosmin Cerel, Gian Giacomo Fusco, Simon Lavis (eds.), *States of Exception. Law, History, Theory* (Abingdon & New York: Routledge 2021) pp. 54-72) podejmuje próbę krytycznego przepracowania teorii stanu wyjątkowego Giorgio Agambena poprzez jej przeniesienie na poziom prawa międzynarodowego. Jednocześnie analizuje związki suwerenności, nowoczesności i form wyjątku w prawie międzynarodowym. W artykule pt. 'Exceptionality as the Gravitational Point of the Legal: The Example of the Polish Covid-19 Legislation in the Exceptional Longue Durée' (*Romanian Journal of Comparative Law*, Vol. 12, No. 2 (2021), pp. 310-335) zarysowałem szerszą teorię wyjątkowości (*exceptionality*) w prawie – aktualnie rozwijaną na potrzeby kolejnej monografii, którą przygotowuję obecnie. *Exceptionality* to kategoria, która pozwala wyjść poza ciasne ramy pojęciowe stanu wyjątkowego, zawsze połączonego z konkretnymi instytucjami prawnymi – i przeanalizować dialektykę wyjątkowości i normalności jako stałych funkcji rozgrywanych przez polityczny element w łonie systemu prawnego. Wreszcie w tekście pt. 'The Blizzard of the World: COVID-19 and the Last Say of the State of Exception' (*Folia Iuridica*.

Acta Universitatis Lodziensis, vol. 96 (2021), pp. 17-32) analizowałem powrót stanów wyjątkowych – ogłaszanych *de jure* lub praktykowanych *de facto* – w światowych systemach prawnych w następstwie wybuchu pandemii COVID-19.

Artykuł pt. ‘A New Popular Front, Or, on the Role of Critical Jurisprudence under Neo-Authoritarianism in Central-Eastern Europe’ (*Folia Iuridica. Acta Universitatis Lodziensis*, vol. 89 (2019), pp. 31-44) był próbą sporządzenia bilansu teorii krytycznej w Europie Środkowo-Wschodniej w dobie populizmu, z jednoczesnym sformułowaniem postulowanych kierunków rozwoju krytyki prawa i jej udziału w przeciwdziałaniu narastającym tendencjom autorytarnym.

Rozdział w monografii zatytułowany „Konstytucjonalizm jako narzędzie biopolityki. Krytyczna analiza orzeczenia TK K 1/20” ([w:] Magdalena Grzyb, Katarzyna Sękowska-Kozłowska (red.), *Kobieta, ciąża, zarodek, dziecko. Prawne aspekty przerywania ciąży*, WUJ 2023, ss. 249-269) łączy z kolei elementy krytycznej teorii prawa, zwłaszcza teorię biopolityki, z analizą orzecznictwa TK oraz ETPCz na temat dopuszczalności aborcji. Jego celem jest wykazanie, że w odróżnieniu od strasburskiego *case law* orzeczenie TK sygn. K 1/20 – które wzbudziło szerokie kontrowersje społeczne – oparte jest na fałszywym utożsamieniu dwóch filozoficznych sposobów rozumienia życia: jako *bios* (życie społeczne) i jako *zoe* (życie czysto biologiczne).

Interdyscyplinarny charakter ma również artykuł pt. ‘Peripheral Struggles with Modern Constitutionalism. Central-Eastern And South-Eastern European Heads Of State Between Incorporation And Dissociation Of Power’ (*Romanian Journal Of Comparative Law*, Vol. 10, No. 2 (2019) pp. 235-263). Łączy mianowicie elementy teorii prawa i filozofii polityki ze studium historycznym, poszukując wzorów roli politycznej i konstytucyjnej głów państw Europy Środkowo-Wschodniej i Południowo-Wschodniej w XX i XXI wieku.

Do tego obszaru mojej aktywności naukowej należy również funkcja głównego współredaktora dwóch monografii naukowych, przygotowanych i złożonych obecnie do recenzji w wydawnictwie Routledge (seria wydawnicza Centrum Nomos): *Legal Form. Pashukanis and the Marxist Critique of the Law* oraz *Spectres of the Law. Afterlives of the Legal Form* (pozostali współredaktorzy: Cosmin Cercel, Gian Giacomo Fusco). Obie pozycje powstały w ramach projektu badań nad koncepcją formy prawnej – jej źródeł, historii, znaczenia teoretycznego oraz aktualności – prowadzonego w ramach Centrum Nomos. W skład monografii *Spectres of the*

Law... wchodzi również mój rozdział pt. *Subjectification through Normativity: Legal Form as a Modern Device*, w którym – w oparciu o myśl Kanta, Hegla, Marksa i Paszukanisa – analizuję sposób, w jaki nowoczesny system prawny konstruuje i naturalizuje podmiotowość.

Osobne miejsce wśród tego obszaru moich badań zajmuje artykuł ‘Law, Life, Impossibility: Theorising ‘Law Application’ in Detention Centres for Foreigners’, (*Migration Studies – Review of Polish Diaspora (Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny)*), vol. XLVIII (2022) No. 4 (186), pp. 35-52). Powstał on jako podsumowanie prowadzonych przeze mnie w szerszym zespole badawczym projektu *Przestrzenie detencji* badań terenowych polskich zamkniętych ośrodków dla cudzoziemców – pod kątem specyfiki stosowania prawa przez ich funkcjonariuszy. Wykorzystuje on bogaty materiał empiryczny z 3-letnich badań na miejscu (wywiadów z funkcjonariuszami, obserwacji, gromadzenia materiałów zastanych), prezentując rozbudowaną teorię przeszkód, na które napotyka stosowanie prawa w warunkach instytucji totalnych. W tym sensie artykuł ten dostarcza empirycznej pointy – i rozwinięcia – teorii zawieszenia normy prawnej autorstwa Giorgia Agambena.

Ponadto prowadziłem badania w zakresie krytycznej filozofii prawa międzynarodowego, zainicjowane pracami nad omówioną wyżej monografią *Deconstructing Self-Determination...* Trzy pozycje rozwijają perspektywy zawarte w tej książce. Artykuł ‘Self-Determination of Peoples as a Zone of Exception Within International Law’ (*Hague Journal of International Law*, Vol. 35 (2022) (w druku)) rozwija perspektywę dekonstrukcji w prawie międzynarodowym, usiłując pokazać aporetyczność jako mającą określone funkcje wewnętrzną cechę prawnomiędzynarodowych instytucji takich jak prawo ludów do samostanowienia. Z kolei artykuł pt. ‘Violence in Self-Determination Conflicts: Exploring the Zone of Exception in International Law’ (*Helsinki Yearbook of Intellectual History*, Vol. 4 (2023) (w druku)) rozwija koncepcję prawa ludów do samostanowienia jako stanu wyjątkowego właściwego dla prawa międzynarodowego poprzez analizę miejsca, które faktyczne wykonywanie tego prawa pozostawia dla przemocy (użycia siły). Tekst ten łączy analizę normatywną z perspektywą filozoficzną, przede wszystkim myślą Waltera Benjamina i Giorgia Agambena, ukazując, w jaki sposób wykonywanie prawa do samostanowienia buduje się na pozostawieniu w obrębie normatywności miejsca dla faktycznej przemocy, której użycie jest następnie

rejestrowane i uznawane przez system prawny. Natomiast artykuł pt. ‘The Right of Peoples to Self-Determination: A European Rebound of a Neglected Paradox’, (*PWPM*, vol. 19 (2021), pp. 237-264) analizuje wykorzystanie dyskursu samostanowienia (oddzielającego się od prawnomiędzynarodowego rozumienia tego terminu) we współczesnych dyskursach populistycznych. Główny argument tego tekstu polega na pokazaniu, że samostanowienie jako zarazem ideał i slogan polityczny nie może zostać całkowicie wchłonięte w obręb systemu prawa międzynarodowego, lecz zawsze skutkować będzie polityczną nadwyżką, przekraczającą aktualne rozumienie tego prawa. Z tego też względu jest ono łatwo wykorzystywalnym narzędziem dla ruchów populistycznych.

Ponadto w tym zakresie opublikowałem dwa artykuły jeszcze przed uzyskaniem stopni doktora. W pierwszym z nich, zatytułowanym „Prawa człowieka czy prawa państwa? Filozoficzne refleksje nad podstawowymi dokumentami ONZ” (*Principia*, vol. LVI (2012), ss. 155-171), rozwinąłem krytyczną analizę państwocentryczności prawa praw człowieka, wyrażającej się w interpelowaniu przez suwerenność państwową ludzkiego życia. Drugi artykuł – pt. „Dlaczego władza nad sobą to władza nad nami, czyli o niemożliwości globalnego obywatelstwa w świecie państw narodowych” (*Palimpsest*, nr 2/2012 (2012), ss. 54-62) – badał, przy wykorzystaniu inspiracji myślą Foucaulta z okresu jego wykładów w Collège de France, w jaki sposób prawo międzynarodowe realizuje i umacnia nowoczesne pojęcie suwerenności państwowej, jednocześnie stojąc na przeszkodzie koncepcji obywatelstwa globalnego.

Ostatnia pozycja z obszaru krytycznej teorii prawa to opublikowany jeszcze przed otrzymaniem stopnia doktora nauk prawnych rozdział w monografii pt. ‘On the Kantian Answer to Kripkenstein’s Rule-Following Paradox’ (in: Michał Araszkiewicz, Paweł Banaś (ed.), *Problems of Normativity, Rules and Rule-following* (Frankfurt am Main: Springer 2014), pp. 67-82), stanowiący reinterpretację argumentacji Immanuela Kanta z *Krytyki czystego rozumu* – skierowanej przeciwko sceptycyzmowi Davida Hume’a – jako podstawy do odparcia tzw. paradoksu Kripkensteina (sformułowanego przez Saula Kripkego na podstawie fragmentów z *Dociekań filozoficznych* Ludwiga Wittgensteina) dotyczącego nierozstrzygalności aktów stosowania reguły.

5. Filozofia żydowska.

Główną moją pozycją w tym zakresie jest wydana jeszcze przed uzyskaniem stopnia naukowego monografia *Wolność światel. Edmond Jabès i żydowska filozofia nowoczesności* (Austeria, Kraków 2015, ss. 588; przekład angielski: *Freedom of Lights. Edmond Jabès and the Jewish Philosophy of Modernity*, tr. Patrycja Poniadowska (Frankfurt am Main: Peter Lang, 2019), ss. 401). Powstała ona jako znacząco rozszerzona wersja pracy doktorskiej z zakresu filozofii. Celem omawianej pozycji było zaproponowanie pierwszej kompleksowej filozoficznej analizy dzieła Edmonda Jabès – żydowsko-egipsko-francuskiego poety, pisarza i kabalisty, jednego z praocjów Derridiańskiej dekonstrukcji. Wcześniejsze prace na temat tekstów Jabès analizowały go z pozycji literaturoznawstwa, co przekładało się na fakt, że jego dzieła nie były szerzej znane w humanistyce. Natomiast omawiana książka pokazała, że za poezją Jabès kryje się mocna filozofia, rozlokowana pomiędzy mistycyzmem żydowskim, poststrukturalizmem i protodekonstrukcją. Dodatkowo monografia przedstawia koncepcję „żydowskiej filozofii nowoczesności”, rozwijającej się jako adaptacja treści dawniejszej myśli żydowskiej przez nowoczesne ze swej istoty style i struktury myślenia.

Moje pozostałe prace z tego zakresu skupiały się na reinterpretacji struktur nowoczesnej myśli żydowskiej – ze szczególnym uwzględnieniem mistycyzmu żydowskiego, zwłaszcza kabały luriańskiej – w tekstach literackich (‘Classicism as a Marranic Disguise: Hermann Broch’s *The Death of Virgil and the Price of Self-Preservation*’ in: Agata Bielik-Robson (ed.), *The Marrano Way. Between Betrayal and Innovation* (Berlin & Boston: De Gruyter 2022), pp. 281-306; „Przyczynek do pozagładowego lurianizmu. Droga żelazna Aharona Appelfelda”, *Studia Judaica*, vol. 22 (2019), nr 2 (44), pp. 285–304) i filozoficznych (‘Ernst Bloch as a Non-Simultaneous Jewish Marxist’, *Religions*, Vol. 9, No. 346 (2018), pp. 1-20; „Sein: dwuznaczność bycia własnym a widmo judaizmu” [w:] Karolina Feć (red.), *Max Stirner. Wokół indywiduum*, WUJ, Kraków 2018, ss. 135-154; „Mono(teo)logi. Jacques Derrida a Edmond Jabès” [w:] Agata Bielik-Robson, Piotr Sadzik (red.), *Widma Derridy*, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2018, ss. 202-230).

Osobne miejsce zajmują dwie wydane przeze mnie teoretyczne pozycje na temat żydowskiej filozofii nowoczesności, poszukujące wyjaśnień procesu osobliwego zbliżenia pomiędzy zachodnią filozofią współczesną a myślą żydowską: (1) ‘Tsintsum as the Traumnabel of Modern Jewish Philosophy: Between History and

Revelation' in: Agata Bielik-Robson, Daniel H. Weiss (eds), *Tsimtsum and Modernity. Lurianic Heritage in Modern Philosophy and Theology* (Berlin: De Gruyter 2021) pp. 269-292 oraz (2) „Problem żydowskiej filozofii nowoczesności” [w:] Magdalena Ruta, Stefan Gąsiorowski (red.), *Żydzi i judaizm we współczesnych badaniach polskich, t. VI*, Wyd. PAU, Kraków 2017, ss. 135-153.

6. Filozofia współczesna oraz filozofia XIX wieku.

Ten obszar moich badań – rozwijany w pewnej części jeszcze w okresie przed uzyskaniem stopnia doktora nauk prawnych – obejmował takie zagadnienia, jak:

- przemiany podmiotowości zwierząt w relacji do prawa na tle tzw. procesów zwierząt w Europie średniowiecznej i nowożytnej ('Repetition in Law and Exclusion of Non-Human Animals from Norm-Application' [in:] Maria Gołębiwska (ed.), *Cultural Normativity – Between Philosophical Apriority and Social Practice* (Frankfurt am Main: Peter Lang 2017) pp. 57-75),
- rola figury twarzy w filozofii współczesnej – szczególnie Emmanuela Lévinasa – i jej etyczna krytyka ('De-facing Philosophy. Negativity, the Government of Ethics and the Concept of the Ethical' [in:] Olga Szmidt, Katarzyna Trzeciak (ed.), *Face in Trouble. From Physiognomics to Facebook* (Frankfurt am Main: Peter Lang 2017) pp. 15-38),
- relacja teologii i wątków ekonomicznych w myśli Kierkegaarda („Psychopolityka Sørensa Kierkegaarda” [w:] Maria Gołębiwska (red.), *Studia o filozofii Sorena Kierkegaarda. Koncepcje, polemiki, inspiracje*, Wyd. IFiS PAN, Warszawa 2015, ss. 403-422),
- koncepcja wiecznego powrotu w filozofii Friedricha Nietzschego w jej relacji do nowoczesnych mesjanizmów („Idea wiecznego powrotu Nietzschego a mesjanizm nowoczesnej filozofii” [w:] Maciej Proszak (red.), *Boska radość powtórzenia. Idea wiecznego powrotu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2014, ss. 213-231),
- mesjanizm filozofii nowoczesnej („O jednokierunkowości w filozofii nowoczesnej” [w:] Emilia Januszek i in. (red.), *Twórca, dzieło, badacz*, WUJ, Kraków 2013, ss. 11-22),

- koncepcja choroby w myśli Friedricha Nietzschego („Nerwy pańskie tu niewinne. O problematyce choroby u Friedricha Nietzschego”, *Analiza i Egzystencja*, nr 21 (2013), ss. 21-41),
- filozoficzna krytyka dyskursu postmodernizmu z perspektywy dekonstrukcji („Dyskurs postmodernizmu jako warunek swojej niemożliwości” [w:] Marcin Lubiecki (red.) *Refleksje na temat ponowoczesności*, LIBRON, Kraków 2012, ss. 13-76),
- filozoficzna relacja czasu i mowy („Czas u źródeł mowy. Freud, Proust, Benjamin” [w:] Zofia Sajdek (red.), *Wymiary czasu*, OBI, Tarnów 2012, ss. 58-69),
- Lacanowska interpretacja uwag Kierkegaarda nt. *Don Giovanniego* Mozarta („O miłości Don Giovanniego, Kierkegaardzie, Lacanie i innych demonach” [w:] Michał Żebrowski (red.), *Cóż wiemy o miłości? Podejście interdyscyplinarne*, Nomos, Kraków 2011, ss. 39-46),
- ponowoczesna relacja wolności i praktyki („O wolności i praktyce w pozanowoczesnym sensie” [w:] Piotr Płucienniczak (red.) *Nie/konsekwencje ponowoczesności. Wybór tekstów*, WUJ, Kraków 2008, ss. 11-20),
- rola mitu w filozofii Friedricha Nietzschego („Wieczny powrót mitu, czyli Nietzschego wizja (od/za)czarowania świata”, *Rocznik Mitoznawczy*, nr 2 (2008), ss. 39-44),
- sytuacja humanistyki współczesnej („Humanistyka stanu wyjątkowego”, *Fa-Art*, nr 4 (106)/2016, ss. 59-75),
- filozoficzna interpretacja Księgi Hioba („Prawo, ciało, sprawiedliwość. Hiob”, *Kronos*, nr 1/2015 (2015), ss. 181-206),
- inspirowana wątkami mesjanizmu żydowskiego interpretacja Marksowskiej koncepcji mieszczaństwa, zestawiona z nowym odczytaniem *Doktora Faustusa* Thomasa Manna („Negatywność jako sefira surowego sądu mieszczaństwa. Faust i Hiob”, *HYBRIS*, nr 23 (2013), ss. 28-55)
- relacje myśli żydowskiej i filozofii współczesnej („O pożytkach z judaizmu dla filozofii współczesnej”, *Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów UJ*, nr 3/2011 (2011), ss. 11-18 oraz „Między judaizmem a chrześcijaństwem: Heglowskie myślenie o Bogu a filozofia współczesna”, *Racjonalia*, nr 1/2011 (2011), ss. 148-161).

7. Badania w zakresie humanistyki i nauk społecznych.

Pozostała część moich badań naukowych – podejmowanych szczególnie w okresie przed uzyskaniem stopnia doktora nauk prawnych – dotyczyła rozmaitych zagadnień w obszarze humanistyki i nauk społecznych. Stanowi ona najbardziej różnorodną domenę mojej aktywności naukowej. W każdej pozycji z tego obszaru obecny jest element filozoficzno-teoretyczny, łączący się jednak z innymi dyscyplinami, takimi jak:

a) socjologia

Najistotniejszą pozycją w tym zakresie jest monografia *Socjologia Zygmunta Baumana* (Scholar, Warszawa 2012, ss. 207), będąca znacznie rozszerzoną wersją mojej pracy magisterskiej z zakresu socjologii. Jest to przekrojowa analiza i interpretacja późnej twórczości Baumana (od lat 80. do końca jego życia). Centralnym założeniem książki jest przyjęcie, że Baumanowska analiza Zagłady (w pracy *Modernity and the Holocaust*) stanowi punkt wyjścia dla późniejszych analiz ponowoczesnych społeczeństw.

b) literaturoznawstwo

W tym obszarze prowadziłem filozoficzne analizy tekstów literackich takich autorów, jak Thomas Bernhard („Bernhard: *Nestbeschmutzer* i przymus powtórzenia przeciwko władzy”, *Konteksty kultury*, vol. 19, nr 2 (2022), ss. 244-261), John Maxwell Coetzee („Głuchota, przejrzystość widzenia i miraż zbawienia. David/Jezus J.M. Coetzee’ego jako postać” [w:] A. Krawczyk-Łaskarzewska, D. Bruszeńska-Przytuła, P. Przytuła (red.), *Postać w kulturze wizualnej. Tom 1: Ujęcia literackie*, Katedra Filologii Angielskiej UAM, Olsztyn 2018, ss. 123-136), Bruno Schulz i Franz Kafka („Schulz i Kafka wobec Prawa” [w:] Schulz. *Między mitem a filozofią*, red. P. Bursztyka i in., słowo /obraz terytoria, Gdańsk 2014, pp. 67-84), Ziemowit Szczerek („Psychoanalityczne rozważania o pewnym opisanym literacko przypadku zbiorowej paranoi”, *FA-Art*, nr 1-2/2015 (2015), ss. 54-82) i Stanisław Lem („Głos Pana, czyli o dekonstrukcji metafizyki”, *Bez porównania*, nr 1/2009 (2009), ss. 149-158).

c) psychoanaliza

W niektórych tekstach (również wspomnianych wyżej) badałem wątki psychoanalizy Freudowskiej i Lacanowskiej w ich zastosowaniach filozoficznych. Do tych prac należą – prócz wymienionych poprzednio – następujące: „Ojciec po

śmierci ojca – (post)lacanowski ateizm w spojrzeniu z „Odradka””, *Śląskie Studia Polonistyczne*, nr 2 (7) (2015), ss. 25-44 (będąca lekturą jednego z opowiadań Franza Kafki ujęta przez pryzmat Lacanowskiej koncepcji ateizmu) oraz „Mesjańska (bez)nadzieja nowoczesności: Hegel, marksizm, psychoanaliza”, *Śląskie Studia Polonistyczne*, nr (3)/2013 (2013), ss. 91-114 (stanowiąca analizę mesjanistycznego komponentu nowoczesnej filozofii – szczególnie widocznego u Hegla i Marksa – w perspektywie psychoanalizy).

4. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Moją działalność naukową prowadziłem w wielu uczelniach oraz w rozmaitych formach:

1. Kierowanie Centrum Nomos.

Stałym polem mojej zagranicznej aktywności naukowej jest *Nomos: Centre for International Research on Law, Culture and Power* – centrum naukowe afiliowane formalnie na UJ (Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych), ale zrzeszające ponad 40 naukowców i naukowczyń z kilkunastu krajów świata – przede wszystkim Zjednoczonego Królestwa, Szwecji, Włoch, Australii, Austrii, Rumunii, Turcji, Grecji, Czech i Słowacji. Jestem jednym z inicjatorów założenia tego Centrum oraz jego kierownikiem od chwili powstania (2020). Stanowi ono obecnie jeden z głównych ośrodków krytycznej teorii prawa w Europie Środkowo-Wschodniej, gromadzący współpracowników i współpracowniczek zatrudnionych na różnych uniwersytetach. Celem Centrum jest nie tylko wniesienie nowych perspektyw do krytycznej teorii prawa, ale też jej „zdecentrowanie” – uautonomicznienie w stosunku do dominujących anglosaskich perspektyw, z których CLT się wywodzi. Do głównych obszarów działalności Centrum należą:

- comiesięczne spotkania plenarne, których główną częścią jest prezentacja aktualnej pracy teoretycznej jednego z naszych członków/członkiń oraz dyskusja,
- coroczna konferencja naukowa; I Konferencja odbyła się w siedzibie Centrum, Krakowie, a II – na Uniwersytecie w Göteborgu,

- przygotowywanie i wydawanie monografii naukowych w ramach serii *Nomos Studies in Law, Culture and Power* wydawnictwa Routledge, której jestem jednym ze współredaktorów,
- prowadzenie czasopisma *Exceptions. European Journal of Critical Jurisprudence*, które aktualnie jest w stadium organizacji, a jego pierwszy numer zostanie wydany w grudniu 2023 r.; jestem jego redaktorem naczelnym,
- organizowanie wydarzeń i spotkań naukowych (np. w kwietniu 2023 r. zorganizowałem *Legal Form Workshop* dla współautorów/ek monografii zbiorowej na temat formy prawnej, przygotowywanej dla wydawnictwa Routledge),
- pomoc we współpracy naukowej pomiędzy osobami zrzeszonymi w Centrum.

2. Staże naukowe i pobyty badawcze.

W toku mojej kariery akademickiej odbyłem wiele staży naukowych w różnych instytucjach zagranicznych (dokładna lista została zamieszczona w *Wykazie osiągnięć*). Byłem laureatem stypendium rządu francuskiego dla naukowców (lipiec-sierpień 2018), afiliowanym w l’Institut de Recherche en Droit International et Européen (Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne) podczas którego prowadziłem badania w Bibliothèque nationale de France oraz Bibliothèque Cujas w Paryżu. Posłużyły mi one do przygotowania monografii *Deconstructing Self-Determination of Peoples in International Law* oraz *A New Philosophy of Modernity and Sovereignty*. Ponadto byłem laureatem stypendium DAAD dla młodych naukowców, podczas którego prowadziłem badania do monografii *Deconstructing...* w Max-Planck-Institut für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht w Heidelbergu, uczestnicząc zarazem w spotkaniach i wydarzeniach naukowych tego Instytutu (marzec-kwiecień 2021 r.).

W 2015-2016 r. jako stypendysta Nagrody im. Stanisława Kutrzeby odbyłem roczny pobyt badawczy również w Max-Planck-Institut für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht w Heidelbergu, gdzie – prócz udziału w regularnych spotkaniach pracowników i pracowniczek Instytutu – ukończyłem przygotowywanie rozprawy doktorskiej z zakresu nauk prawnych.

Prócz tego w heidelberskim Instytucie Maxa Plancka przebywałem jeszcze dwukrotnie na pobytach badawczych, w 2017 i 2023 r. (w ramach, odpowiednio, środków UJ i IDN-UB). W Bibliothèque nationale de France prowadziłem również

badania podczas dwutygodniowego pobytu w 2022 r. (finansowanego ze środków IDN-UB).

Dwukrotnie prowadziłem badania w Peace Palace Library w Hadze – w 2021 (3 tygodnie) i 2022 roku (dwa tygodnie), finansowane ze środków grantu NCN.

W marcu 2020 r. przebywałem przez dwa tygodnie na Université d'Orléans, gdzie prócz wygłoszenia dwóch wykładów gościnnych prowadziłem badania w bibliotece tej uczelni. W październiku 2019 r. przebywałem na tygodniowym pobycie badawczym na Universidade de Lisboa (finansowanym ze środków projektu NAWA).

W ramach umów bilateralnych UJ z uczelniami zagranicznymi przebywałem również na pobytach badawczych w State University of New York at Buffalo (listopad-grudzień 2012 r., 1.5 miesiąca) i Paris-Lodron Universität Salzburg (lipiec 2018 r., 1 tydzień). Materiały do doktoratu w zakresie filozofii zbierałem podczas 5-miesięcznego pobytu na Université de Nice (wrzesień 2011 – luty 2012 r.) w ramach stypendium Erasmus+ dla doktorantów.

3. Wykłady gościnne w uczelniach zagranicznych.

W toku mojej działalności naukowej odbywałem wiele wykładów gościnnych, przede wszystkim na uczelniach zagranicznych (por. szczegółowo *Wykaz osiągnięć*). Za najważniejsze z nich uważam:

- poprowadzenie jednego z seminariów cyklu *Cardozo/Columbia Colloquium on Illiberal Constitutionalism and the Future of Constitutional Democracy* na Uniwersytecie Columbia/Cardozo Law School w Nowym Jorku połączonego z wykładem pt. *Anti-Legal Revolt with Legal Means: Poland's Constitutionalism under Semi-Peripheral Populism* (luty 2020 r.),
- przeprowadzenie dwóch wykładów na zaproszenie Université d'Orléans pt. *European Human Rights Protection and the Challenge of Populism* i *La protection des droits fondamentaux en Europe au défi du populisme* (marzec 2020 r.),
- wygłoszenie wykładu publicznego w ramach cyklu *Public Lecture Series "Poland in Europe - Europe in Poland"* na Uniwersytecie w Bazylei (wrzesień 2019) pt. *Repoliticisation of the Rule of Law in Poland and Its Consequences for the Application of Law*,

- przeprowadzenie wykładu publicznego w ramach seminarium *Populist Legality and Reproductive Rights in Poland* na University of Kent (luty 2021 r., online) pt. *Populist Legality. The Case of Poland*,
- przeprowadzenie wykładu publicznego dla Grupo Estudos Europeus, Faculdade de Letras da Universidade de Lisboa na Uniwersytecie Lizbońskim, pt. *Populist Legality: Contemporary Right-Wing Populism in Europe and the Law* (październik 2019 r.),
- wieloletnią (2019-2023) współpracę z Symbiosis Law School w Pune, jedną z najlepszych uczelni prawniczych w Indiach; prowadzona w formie online współpraca obejmowała wygłaszanie wykładów gościnnych, prowadzenie zajęć, występowanie w panelach eksperckich, opiniowanie sylabusów i uczestnictwo w panelach jury oceniających wystąpienia konferencyjne.

Ponadto dwukrotnie uczestniczyłem w programie Erasmus+ dla pracowników naukowych, prowadząc zajęcia na Universidade de Lisboa (maj 2018 r.) i Université Aix-Marseille (wrzesień 2019 r.).

4. Współpraca badawcza z naukowcami z Universidade de Lisboa.

W latach 2019-2021 prowadziłem współpracę badawczą z naukowcami z Universidade de Lisboa, finansowaną m.in. ze środków projektu Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (Wymiana bilateralna naukowców) pt. *Obywatelstwo i eurosceptycyzm na peryferiach UE: polskie i portugalskie poglądy na temat migracji i praw LGBT*. Projekt obejmował wzajemne wizyty studyjne, konsultacje, uczestnictwo w konferencjach, wykłady gościnne i przygotowanie tekstów naukowych.

5. Współpraca badawcza z naukowcami z UAM.

Wraz z naukowcami z UAM, dr. hab. Jackiem Schmidtem, prof. UAM i dr. hab. Agnieszką Chwieduk, prof. UAM (oraz dwoma badaczami z UJ, dr. hab. Dariuszem Niedźwiedzkim, prof. UJ i dr. Maciejem Stępką) prowadziłem przez trzy lata (2018-2020) badania terenowe zamkniętych ośrodków dla cudzoziemców w Polsce w ramach projektu *Przestrzenie detencji*. Projekt ten prowadzony był we współpracy UJ i UAM.

6. Konferencje naukowe i projekty międzynarodowe.

Uczestniczyłem w rozlicznych międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych, szczegółowo wskazanych w *Wykazie osiągnięć*.

Byłem uczestnikiem międzynarodowych projektów naukowych, z których najważniejszym jest grant w programie HORYZONT 2020 Komisji Europejskiej pt. *EU Differentiation, Dominance and Democracy - EU3D*. W konsorcjum stworzonym na jego potrzeby brało udział kilka międzynarodowych uczelni i jednostek badawczych, m.in. University of Oslo (ARENA Centre for European Studies), LUISS Guido Carli (Rzym), Uniwersytet w Bratysławie i Hellenic Foundation for European and Foreign Policy (Ateny).

5. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

1. Osiągnięcia dydaktyczne.

Od chwili zatrudnienia w Instytucie Studiów Europejskich UJ (do 2021 r.: Instytucie Europeistyki) prowadziłem lub współprowadziłem łącznie 19 przedmiotów, obejmujących przede wszystkim zagadnienia praw człowieka, prawoznawstwa, prawa europejskiego i międzynarodowego, prawa EKPCz, prawa administracyjnego, jak również filozofii współczesnej i animal studies. Zajęcia te były przygotowywane dla kierunków „studia europejskie”, „europeistyka”, „BA in European Studies”, jak również dla studentów programu Erasmus+ i innych programów wymian międzynarodowych. Współprowadzę seminary licencjackie na kierunkach „studia europejskie” oraz „BA in European Studies”. W latach 2021-2022 prowadziłem również zajęcia na studiach podyplomowych kierunku „dyplomacja kulturalna”.

W przeprowadzonej w 2022 r. ocenie pracowników UJ otrzymałem za dydaktykę najwyższą ocenę – A. W wewnętrznych anonimowych ankietach studenckich w latach 2017 – 2023 otrzymywałem oceny za dydaktykę różnych przedmiotów w przedziale od 4.64 do 5.00 (przy ocenie 5.00 jako maksymalnej).

W tym okresie byłem promotorem 11 prac magisterskich i 16 prac licencjackich (w tym jednej obronionej na UAM w ramach programu MOST), jak również recenzentem 3 prac magisterskich i 7 licencjackich. Od 2021 r. jestem promotorem pomocniczym doktorantki interdyscyplinarnego programu *Society of the Future* na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Dodatkowo prowadziłem zajęcia na uczelniach zagranicznych, jak wskazano wyżej (p. 4.3).

2. Osiągnięcia organizacyjne.

Jak wspomniano w punkcie 4, jestem od 2020 r. współzałożycielem i kierownikiem *Nomos: Centre for International Research on Law, Culture and Power* – centrum naukowego afiliowanego formalnie na UJ (Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych), ale zrzeszającego ponad 40 naukowców i naukowiec z kilkunastu krajów świata. Moja działalność obejmuje prace przy założeniu Centrum oraz jego bieżącym prowadzeniu – organizowaniu spotkań plenarnych, corocznych konferencji naukowych (za wyjątkiem tych organizowanych za granicą, przy których jedynie dodatkowym współorganizatorem), przygotowywaniu wydarzeń naukowych, omawianiu książek proponowanych do serii wydawniczej *Nomos* w wydawnictwie Routledge, koordynowaniu współpracy członków i członkiń, jak również obsługi strony internetowej i poczty mailowej oraz wypełnianiu obowiązków administracyjnych ze strony UJ. Aktualnie prowadzę prace przy zakładaniu czasopisma naukowego *Exceptions. European Journal of Critical Jurisprudence*, którego będę redaktorem naczelnym.

Od 2017 r. jestem koordynatorem programu Erasmus+ w Instytucie Studiów Europejskich (wcześniej: Instytucie Europeistyki), a od 2020 r. – pełnomocnikiem Dziekana Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych ds. bezpieczeństwa i przeciwdziałania dyskryminacji. W tym ostatnim zakresie moja działalność – prócz bieżącego rozpatrywania spraw związanych z dyskryminacją, mobbingiem, molestowaniem i molestowaniem seksualnym wśród osób pracujących i studiujących na WSMiP UJ – polegała również na określeniu ram działania pełnomocnika (jestem pierwszą osobą pełniącą tę funkcję), organizowaniu spotkań i szkoleń, stałej współpracy z innymi instytucjami UJ pełniącymi podobne funkcje oraz przygotowaniu projektu kodeksu dobrych praktyk dla WSMiP UJ.

W latach 2020-2023 pełniłem funkcję sekretarza Komisji ds. etyki badań naukowych Instytutu Studiów Europejskich. Byłem odpowiedzialny za przygotowanie projektu regulaminu komisji, recenzowanie składanych wniosków (wraz z innymi członkami i członkiniami Komisji) oraz wystawianie decyzji Komisji, jak również część obsługi jej kontaktów zewnętrznych. Od 2023 r. jestem członkiem Wydziałowej Komisji ds. etyki badań naukowych. W ramach tej funkcji przygotowałem dodatkowo projekt regulaminu Komisji.

Od 2020 r. pełnię funkcję rzecznika dyscyplinarnego UJ ds. studentów i doktorantów.

W przeprowadzonej w 2022 r. ocenie pracowników UJ otrzymałem za działalność organizacyjną najwyższą ocenę – A.

Dodatkowo w okresie po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych organizowałem lub współorganizowałem 5 konferencji naukowych, w tym 3 międzynarodowe (por. *Wykaz osiągnięć*, p. 8).

3. Działalność popularyzująca naukę.

Od 2022 r. jestem uczelnianym kierownikiem projektu RADAR - Raising Awareness on Disinformation: Achieving Resilience, współprowadzonego przez brukselski think tank TEPSA oraz takie instytucje, jak Österreichische Gesellschaft für Europapolitik, Istituto Affari Internazionali, Finnish Institute of International Affairs i Institut für Europäische Politik. Jego celem jest organizacja publicznych debat oraz tzw. *youth labs*, poruszających kwestie dezinformacji we współczesnym świecie oraz uczących, w jaki sposób odróżniać weryfikowalne informacje od nierzetelnych.

W okresie po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych byłem również uczelnianym kierownikiem projektu *e-OpenSpace*, finansowanego ze środków programu Erasmus+ Komisji Europejskiej, który miał na celu propagowanie wiedzy o prawnych i praktycznych aspektach ochrony danych osobowych. Projekt ten, prowadzony w latach 2017-2019 z partnerami z Włoch, Chorwacji i Bułgarii oraz polskim Urzędem Głównego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (od 2018 r. – Urzędem Ochrony Danych Osobowych) doprowadził do stworzenia platformy internetowej popularyzującej informacje o RODO. Ponadto współtworzyłem otwarte dla publiczności wydarzenie popularyzujące w siedzibie UODO 30 maja 2019 r.

W latach 2020-2021 dwukrotnie prowadziłem zajęcia nt. Unii Europejskiej dla krakowskich licealistów w ramach projektu *Klikasz - masz! Unia Europejska i NATO – to jest proste! E - kurs dla uczniów szkół średnich z wybranych zagadnień dotyczących funkcjonowania Unii Europejskiej i NATO*, organizowane przez Fundację Instytut Studiów Strategicznych oraz Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Urzędu Miasta Krakowa. Byłem również prowadzącym publicznych paneli dyskusyjnych dla młodzieży i studentów organizowanych przez Instytut Studiów Strategicznych – pt. *Europa dla Młodych. Rządy prawa: Polska i Unia Europejska na kursie kolizyjnym?* (18.11.2021) i *Europa dla młodych. Bezpieczeństwo za prawa obywatelskie. Naprawdę tego chcemy?* (3.12.2021).

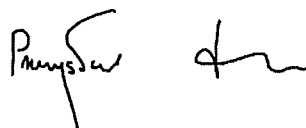
6. Oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1-6, wnioskodawca może podać inne informacje, ważne z jego punktu widzenia, dotyczące jego kariery zawodowej.

W latach 2018-2020 byłem laureatem stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wybitnych młodych naukowców.

W roku 2015 otrzymałem stypendium Fundacji na rzecz nauki polskiej „START” dla wybitnych młodych naukowców.

W 2017 r. ukazał się tom poezji *Księga gościnności* Edmonda Jabès (Austeria, Kraków) w moim tłumaczeniu z języka francuskiego, opatrzony napisanym przeze mnie posłowiem.

Podpisany elektronicznie przez
Przemysław Tacik
30.07.2023
22:16:09 +02'00'

(podpis wnioskodawcy)

